

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

Iacobvs Sadoletvs Episcopus Carpentoractis, Ioan. Matthæo Giberto,
Episcopo Veronæ, S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

IACOBI SADOLETI
EPISCOPI CARPENTOR-
ACTIS, INTERPRETATIO
 in Psalmum, *Miserere mei DEVS,*
 S. M. M. T.

IACOBVS SADOLETVS EPISCO-
pus Carpentoractis, Ioan. Matthao Giberto,
Episcopo Verona, S. P. D.

SED in sermonibus nostris, quos amicissime, & sua-
 vissime inter nos habere soliti sumus, incidit mentio
 de literis sacris, quibus tu, pro tua praestanti in res
 Christianas voluntate, mirifice deditus es: cum que
 laudares vehementer Psalmorum volumen, deque eo ita senti-
 res, nihil esse virtuti religionique conducens, quod non in illo li-
 bro peccatè scriptum & præceptum esset: memini assentiri me
 tibi, lazareque præterea significationem eiusmodi, cupere me, si
 nunquam otium essem nactus, interpretari volumen illud, & com-
 mentarios conficere, in quibus commendis legentium animis
 ad amorem rerum sacrarum & studium veræ pietatis, omnem
 meam curam & diligentiam ponere cogitarem. Quibus te meis
 verbis recorder commotum suspirasse aliquanto contentius, at-
 que recte tua proba mens & animus erga Deum propensus ap-
 pareret, inlicitè petere à me, ut si minus omnes, saltem psal-
 mos aliquot in præsentia sumerem interpretandos, quò tibi ma-
 ximè dicerent eorù, quæ in his inclusa & abdita sunt, mysteriorum
 meam opinionem & sententiam aperirem. In quo, etsi vincebar
 omnino amore tui, tuæque voluntati non parere nefas ducebam,
 tamen quòd tibi mea occupatio ipsa denegabat, reieci te ad scri-
 ptos veteres sanctissimos homines, quorum plures ac variae in
 hoc opus lucubrationes extant egregie scriptæ, ex quibus posses
 intelligentiæ haurire tantum, quantum velles. Quos omnes tu

cum optime haberes cogitos, dixisti, probare te quidem sermo illorum & maxime facere, sed quod eorum nonnulli ieiunium faciebant, quam tantarum rerum videatur explicatio postulare, quodam proposito sententiarum finibus egressi, alieniora quandoque colligant, cupere te in alteris quidem aliquanto plus veritatis, in alteris minus redundantiæ. Suscepi igitur tuo iusto desiderio & benivolentia adductus, vnius Psalmi munus, non tam in expectandi nunc quidem, quam exempli in eo edendi; ad quod me quidem iudicio, omnem huiusmodi interpretationem trahere oporteret, non eadem fortassis ubique copia, sed eundem admodum, quod sensa illa mystica & diuina, non solum scrutari oportere possent, sed adhiberentur animis quoque ad amorem Dei & huius celestis scientiæ cultum accendendis. Nam qui in uisitantur litera, aut qui moralem sensum duntaxat, quique scripturam, allegoricumve suscipiunt, ij mihi videntur in eo occupari, quod tractandum totum est, sectiones facere minime necessarias: vt si in Phidias statua, cum integrum simulacrum exposcere aueremus, basim ipsam tantummodo, aut aliquod scilicet membrum niterentur demonstrare. Neque ego hoc, quod ego omnia putem confundenda. Qui enim id liceat, in tam immensa Spiritus sancti copia, cuius momento in vniuersa pariter vniuersa est? Sed quod vt capus erit intelligentium, vtiliora quæque, & præclariora statuum non oportere postponi. Verum de hoc modo iudicio, tuum mihi Giberte doctissime, futurum est iudicium. Elegi autem Psalmum hunc, qui mihi maxime & meo sermone aptus est, qui in his vite mortalis fluctibus enauigandis obiter planè, infirmo admodum & debili mea virtutis remigio, nisi ad misericordiam Dei tanquam ad portum mea spei & salutis receptum haberem: ad quam quidem posendam atque inplorandam, hic proprie Psalmus ordine quinquagesimus, videtur esse factus. Hanc verò ipsam lubricationem, tibi postsumus & communi tuo dedicaui, multis quidem de causis, vel doctrina tua, vel virtutis, vel summi inter nos amoris. Nam cum nullum pariter nobis in hac ciuitate amicitia est coniunctus, tum cum vniuersi eiusmodi est vt penè incredibili & inaudita laude, neque in tantarum multitudinem occupationum de bonarum literarum studijs aliquid imminuat, nec propter literas quicquam partiarum negotijs esse detractum, fructus quin ipsos etiam doctrinæ ac scientiæ, præclaros & vberes, ad res gerendas transferat. Adde quod vel caput est necessitudinis nostræ, quod eidem Pontifici maximo ambo operam nauamus, cuius mens præcipue ad salutem Christianitatis ruinas a domino Deo electus, tam admirabilem præstat integritatem ac diligentiam, vt in hoc vno, illa longè

ambrosius, & ceteris multum prælata pontificia dignitas, virtute
ipsum cæm ac religione valde inferior esse videatur, cui dum in-
ferimus, satis nos beatos esse iudicamus. Sed hæc hæc tenus. Tu
vixit scilicet hoc à me gratè accipias, magnoperè à te mi Gi-
beris secundissime peto. Vale.

IN PSALMVM, MISERERE,
Argumentum.

DAVID Iſai Bethleémica filiorum natu minimus, decorus &
paleſter aspectu, cum quotidie greges patris ſui duceret
ad paleſta, munitente iam Domino ad liberationem humani ge-
neris viam in Chriſto Ieſu filio ſuo ex ſanguine Dauidis: eodem
Deo Samuelem Prophetam ad id operis legante, inopinantiſſimis
occurſus, inunctus in Regem eſt. Quæ victio erat certiffimum
indivium futuri principatus: Reges tunc palam in populo ſuo
ſibiſt creante Deo, quod nunc in omni natione facit occultè.
Iſtae hinc multò poſt accerſtus in aulam Saulis Regis, ac deinde
ad certiffimum factis fortibus cognitus, nobilitatus fama, diuino
etiam conſilio de eo divulgato, pro ſucceſſore Regis haberi vul-
go cepit: ob quæ ſuſpectus primo in ſenſusque Regi, atque ei-
dem ſæpe reconciliatus alterna nunc gratia, nunc invidia, po-
ſtremo quæſi ad mortem ab eo ceptus eſt. Ita ſæpe inſidijs & pe-
riculoſo aggratus, ac quandoque penè circumventus, Deo tamen
inimicorum conſilia aduerſus ſeruum ſuum ad nihilum redigen-
te, in oculis ſervatus eſt, donec Saule & filio Saulis Ionatha à
Philiftæo in prælio interfectis, regnum Iuda primum, poſt totius
Iſrahel obtineret. Quod cum adminiſtraret virtute quadà egre-
ga, generetque ſeſe aduerſus Deum piè, erga homines pruden-
ter, præſenti quoque Dei auxilio, & magnis promiſſionibus con-
firmatus, qui perpetuaturum ſe Dauidis ſemen in Regni æterni-
tatem ſpondederat, auxilium, & ſtabilivit imperium, hoſtibus ſuſti-
nis circumquaque perdomitis, re & gloria domi parva. Verum,
vix ſunt hominum ingenia procliuia ad delinquendum, quorum
ſæpe virtutis nervos ſecunda res diſſoluunt, quos aduerſa inten-
derant, in facinus & ſcelus, ab alienato à Deo animo, libidine ca-
ca lapſus eſt. Obſidebat ea tempeſtate Rabba oppidum vicinæ
ſynæ, duce exercitus Ioab Saruiz filio, ipſe domi manens: vbi
terrore die otioſiore, cum in ambularet in perula excelſo & circum-
poſite elante loco, aſpexit repente è regione mulierem honeſta
ſive & liberali, Beſabeam nominatam, uxorem Viri viri fortis,
& tunc in exercitu pro Regis fama & victoria dimicantis. In ea
ſubito